

Material och inspiration för arbete med förväntansenkäter

Varför göra en förväntansenkät?

En enkät om förväntningar ger viktig kunskap om vilka mål era deltagare har med sina studier och vad de tror att folkhögskolestudier kan innebära. En kartläggning är viktig för att belysa deltagarnas förväntningar på sina egna förmågor och mål och hur de ska samspela med folkhögskolans.

Svaren på förväntansenkäten kan sedan jämföras med de mål som folkhögskolan har med sin verksamhet. I nästa steg kan det jämföras med krav och villkorsstyrda mål från huvudman och stat. För att dessa perspektiv ska samverka blir frågan:

”Hur blir detta möjligt?”

Vad säger resultatet av en förväntansenkät?

Förväntan på värde och förväntan att lyckas kräver definitioner och fördjupning. De svar era deltagare ger kan komma av en begränsad uppfattning och information om vad folkhögskolestudier innebär. Det är alltså inte facit på vad ni som personal på skolan ska leverera till era deltagargrupper, utan en insikt om deras uppfattning innan ni har presenterat er bild av vad studierna kan innebära.

Deltagarnas och era förväntningar behöver mötas för att skapa en gemensam målbild. Svaren kan skapa ett underlag för diskussioner och perspektiv gällande den kommande studietiden och ge redskap för att stödja ett framgångsrikt studieår.

Använd resultaten av förväntansenkäten

Resultaten av förväntansenkäten kan sedan användas i fortsatt utvecklings- och utvärderingsarbete. Avsätt tid till att diskutera resultaten i arbetslagen och återkoppla till deltagarna. Påminnelser om de egna och gemensamma målen för studierna kan med fördel göras löpande under studietiden.

I början av en ny delkurs kan samtal om syfte och riktning föras i grupperna som ett sätt att stärka utvecklingsarbetet och påminna om alla möjligheter att påverka sina studier. En delkurs eller ett arbetsmoment kan vid avslut utvärderas och stämmas av via samtal om de förväntningar och mål som fanns innan den påbörjades. Enskilda studiesamtal är också tillfällen då deltagarens egna förväntningar på studierna och skolan kan vara en återkommande punkt.

Förväntansenkäten bör också följas upp med en kursutvärdering för att ni tillsammans ska kunna utvärdera hela kursen. Den samlade dokumentationen av enkäter och samtal används då för att ni ska ha goda underlag för att skapa förändringar inför nästa kursomgång. Material om kursutvärderingar finns bifogat.

Motivation - hur kan vi förstå det?

Motivation brukar vara ett nyckelord när vi pratar om vuxnas lärande. Är framgångsrikt lärande möjligt utan motivation? Motivationen beskrivs vanligtvis antingen som yttre eller inre.

- ▶ Den inre motivationen omfattar individens eget intresse, nyfikenhet att upptäcka, upptäcka och delta i aktiviteter. Inre motivation är kärnan i människans lärande och utveckling.
- ▶ Den yttre motivationen manifesterar sig i former av uppskattning, faktiska uppnådda bekräftade mål/kunskaper - belöningar.

En etablerad motivationsteori, Self determination theory eller SDT som skapades av psykologerna Edward L. Deci och Richard Ryan bygger på antagandet att vi drivs av tre grundläggande faktorer, det vill säga behov av:

- ▶ autonomi
- ▶ kompetens, färdigheter
- ▶ social tillhörighet

Betydelsen av autonomi

Autonomi innebär självbestämmande, självförverkligande och oberoende och har ett stort inflytande på vår inre motivation. Den inre motivationen skapar tillfredsställelse, intresse och nyfikenhet. Vi blir kreativa och får ork att prestera trots svårigheter eller problem. Den inre motivationen styr vårt driv och vårt engagemang.

En svårighet med begreppet autonomi är att bara deltagaren själv kan svara på hur hög grad av självständighet som hen känner. Det handlar alltså om upplevelse av autonomi, frihet och ansvar – oavsett vad läraren och skolan anser. För att skapa verklig autonomi måste man lyssna och förstå deltagarens upplevelse och erfarenheter, och utifrån det ge förutsättningar för självständighet.

Betydelsen av kompetenser och färdigheter

Att uppnå nya kompetenser och färdigheter, oavsett om de speglar inre eller yttre motivation, är viktiga. Tolkningen av vad som är den väsentliga kunskapen och vad den ska användas till kan skilja sig mellan deltagare, lärare och skola.

Exempel 1:

Deltagare:

”Jag vill uppnå min behörighet i samhällskunskap”

Lärare

”Jag vill att mina studerande förstår hur samhället fungerar”

Folkhögskola

”Vi vill skapa förutsättningar för samhällsengagemang och demokratisk fostran”

Exempel 2:

Deltagare

”Jag vill lära mig mitt instrument så jag klarar antagningen till Musikhögskolan.”

Lärare

”Jag vill att mina studerande lär av varandra och lyssnar för att öva sin musikalitet.”

Folkhögskola

”Vi vill skapa förutsättningar för människor att vara kulturutövare för att medverka till ett aktivt kulturliv i hela samhället.”

Betydelsen av social tillhörighet

Att få tillhöra, bli sedd för den man är, pröva och utveckla sin identitet och ingå i en gemenskap är viktiga delar på en folkhögskola. Förmodligen är det den delen vi först pratar om när det gäller framgångsfaktorer i utbildningsformen. Möjligheten till gemenskap kan också vara en stark motivation till varför en deltagare söker sig till folkhögskola.

Upplevelsen och delaktigheten när det gäller social tillhörighet har väl aldrig varit mer spännande på folkhögskolan än vad den är idag! Världen har kommit till folkhögskolan med deltagare som har vitt skilda bakgrunder och erfarenheter. Idag är folkhögskolan en välbesökt plats för människor med olika behov kopplade till socialitet. Hur undersöker vi våra olika förväntningar på hur vi deltar och skapar möjligheter för social tillhörighet?

Tips och råd inför att skapa en förväntansenkät

Här är några saker som kan vara bra att tänka på:

► Syfte.

Det är alltid mer intressant att svara på en utvärdering om syftet är tydligt.

► Tänk inte “Vad ska vi fråga?” Tänk “Vad vill vi veta?”

Utforma sedan frågorna efter det.

► Var tydlig.

Försök att vara kort och koncis, använd ett enkelt språk.

► Kategorisera.

Gruppera frågor som handlar om samma sak under rubriker.

► Urval.

För att kunna analysera kan det vara intressant med urvalsfrågor. Exempel: Har du gått en kurs på folkhögskola tidigare? Ja/Nej. Då kan du jämföra resultatet mellan de som svarar ja och de som svarat nej.

► Återkoppling.

De som svarat bör alltid få ta del av resultatet. Detta är viktigt, inte minst för den som genomfört en utvärdering. För att få ut mer information genomför exempelvis ett efterföljande samtal.

Förväntansenkätens utformning

På följande sidor finner ni förslag på områden och frågor under rubrikerna autonomi, kompetens och social tillhörighet och självreflektion. Här belyses de noder vi identifierat i folkhögskoleenkäten: utbildning, bildning, demokrati, yrkesförberedande, sociala kontakter, självkänsla/personlig utveckling och folkhögskolans idé. Enkäten kan göras i samtalsform (gruppsamtal) och/eller som en kryssvariant med eventuella fritextsvar som start. Om den följs upp av samtal finns möjligheten att skapa gemensam viktig kunskap för kursgruppen.

Exempelfrågor för att göra egna förväntansenkäter

Autonomi

Skala väldigt litet - väldigt mycket

Vad är viktigt för att du ska nå dina mål?

- ▶ Möjlighet till olika sätt för kunskapsinhämtning
- ▶ Struktur för moment och lärande
- ▶ Kunna påverka upplägg och innehåll
- ▶ Arbeta tillsammans med andra
- ▶ Att mina erfarenheter tas till vara

Vilka framgångsfaktorer kan du identifiera som viktiga för dig för ett lyckat studieår?

- ▶ Jag förstår vikten av mat - sömn - hälsa
- ▶ Jag ger mig själv bra förutsättningar gällande tid och rum
- ▶ Jag tar ansvar för att överenskommelser hålls
- ▶ Jag kan be om och stöd och hjälp

Vad hoppas du ta med dig efter ett år på folkhögskola?

- ▶ Jag klarar av att studera självständigt
- ▶ Jag vet vad jag behöver för att klara av att studera
- ▶ Jag kan kommunicera mina behov för mig själv och andra
- ▶ Jag är fortsatt nyfiken på ny kunskap

Kompetens

Skala väldigt litet - väldigt mycket

Vilka kompetenser tror du att året på folkhögskolan kommer att bidra med?

- ▶ Formella meriter, behörigheter och intyg
- ▶ Ny kunskap
- ▶ Ny erfarenhet
- ▶ Jag kan ta mig vidare i skolsystemet, söka annan utbildning
- ▶ Jag får större möjlighet till jobb
- ▶ Jag hittar något som är meningsfullt för mig
- ▶ Fått nya insikter att se framkomliga/nya vägar för att ta ansvar för mitt liv
- ▶ Ökad lust till ny kunskap, det livslånga lärandet

Social tillhörighet

Skala väldigt lite - väldigt mycket

Jag sökte mig till folkhögskola för att...

- ▶ Hitta nya vänner
- ▶ Få vara den jag är
- ▶ Bli sedd och lyssnad på
- ▶ Hitta fler som är intresserade av samma saker som jag
- ▶ Skapa nätverk
- ▶ Ökad självkänsla
- ▶ Meningsfulla sammanhang tillsammans med andra
- ▶ Ökat handlingsutrymme att påverka samhället tillsammans med andra
- ▶ Vara aktiv i mötet med andra
- ▶ Roligt att möta nya människor med nya perspektiv

För att uppleva god studiemiljö är det viktigt att...

- ▶ Alla vill delta i samtal
- ▶ Alla bidrar med sina erfarenheter
- ▶ Alla blir lyssnade på
- ▶ Att alla är intresserade av möten med många perspektiv
- ▶ Att alla känner stöd i lärande i kursgrupp - gemensamt lärande
- ▶ Att alla bidrar och är en viktig del för att bygga ny gemensam kunskap
- ▶ Att vara nyfiken på andras erfarenheter

Självreflektion

Diskussionsfrågor

- ▶ Hur ser du på vuxnas lärande, vad är det?
- ▶ I vilken grad tror du att din egen motivation och drivkraft är nycklar till ett lyckat år på folkhögskola? Hur viktigt är det för dig att få vara med och utforma och ta ansvar för dina studier?
- ▶ Vilka mål har du med dina studier på folkhögskola?
- ▶ Vad ska dessa mål ge för möjligheter för dig i framtiden?
- ▶ Vad är utbildning och vad är bildning?